CÁTEDRA LIBRE · UNIVERSIDAD LIBERTÉ

«Lan-modernizazioa konkista sozialen suntsiketa gisa»: bi laboralistek Liberté-n emandako eskolaldia

Cooperativa Liberté · 07 de ekaina de 2026 · Cooperativa Liberté

Cynthia Benzion eta Leonardo Elgorriaga abokatu laboralistek Liberté-ren lurraldean eskolaldi irekia eman zuten lan-erreformari buruz. Laurogei pertsona baino gehiagok —Zoom bidez eta Batán-en aurrez aurre— ehun urteko lan-zuzenbidea aztertu zuten, Artículo 14 bis-etik Ley de Modernización Laboral-era, beren lanaren bidez bizi diren pertsonek galtzen dutenari erreparatuz, kartzelan dauden pertsonak barne.

Batán-eko 15. Unitatetik —segurtasun maximoko espetxe bat, aldi berean Liberté-ren lurraldea— eta bideo-deiz bidez aldi berean, laurogei pertsona baino gehiagok larunbat goiz batez lan-erreforma aztertzeko eseri ziren. Modalitateak hibridoa izan zen: hirurogei eta bost inguru Zoom bidez konektatuta eta hogeita hiru aretoan. Klasea bi abokatu laboralistek eman zuten, **Cynthia Benzion** eta **Leonardo Elgorriaga**, eta tituluak dena esaten zuen: «Ley de Modernización Laboral konkista sozialen suntsiketa gisa».

Pampak, Cooperativa Liberté-ko presidenteak, ireki zuen saioa, hizlariei eta komunitateari eskerrak emanez: «Universidad Liberté jendeak behar duena da, guk behar duguna». Jarraitu zuena ez zen hitzaldia izan, ia bi orduko elkarrizketa baizik —aretotik eta txatetik galderak eginez— lan-zuzenbidearen ehun urteko ibilbidea zeharkatuz, gaur zer galtzen ari den ulertzeko.

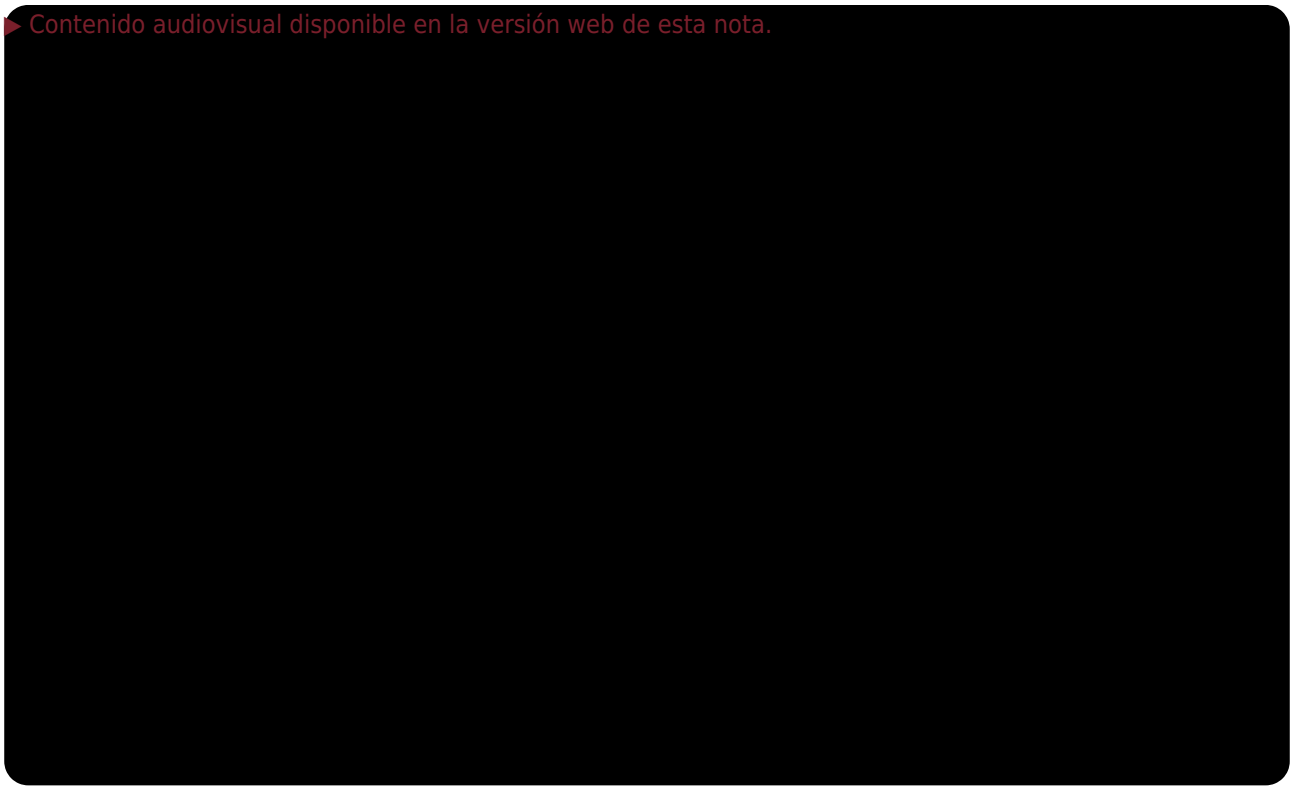
HASI AURRETIK, OMENALDI BAT

Topaketak agurra batekin hasi zuen bidea. Jardunaldia Carlos «Indio» Solari-ren heriotzarekin bat etorri zen, eta komunitateak hala sentitu zuen. «Nire eguna zaila da», esan zuen Diana Márquez-ek, kooperatibako Administrazio Kontseiluko kideak, eta Patricio Rey eta Redonditos de Ricota taldearen «Graciosos y valientes» abestia gogora ekarri zuen: «Zoriontsuak izatea beti iraultzatxo bat da kartzelaren barnean, eta kanpoan ere bai».

Ricardo Augman-ek, Kontseiluko beste kideak, goiz hartan irakurritako

esaldi bat gehitu zuen: «Carlos Solari hil da, baina Indio ez da inoiz hiltzen». Berarentzat, Indio lehenik eta behin «komunitate-kudeatzaile» bat izan zen, plazer gehiago ekarri zion diskoetatik edo emanaldietatik harago inspirazio-iturri.

Márquez-ek azken hari bat luzatu zuen, Liberté-k duela gutxi amaitutzat eman zuen Proyecto Mecha-rantz: izena Indioren bertso batetik zetorren, «pizgailuaren zein aldetan zauden». Omenaldia egin ondoren, eskolaldiari hasiera eman zitzaion.

Ikusi eskolaldi osoa EduTube-n.

Lan-zuzenbidearen ehun urte, galtzen dena ulertzeko

Benzion-ek historiatik abiatzea proposatu zuen. «Nire ustez, zer diren lan-legeak eta nola heldu garen gaur honaino aztertzeak ahalbidetzen digu pixka bat hobeto ulertzea» jokoan dagoena, esan zuen. Eta 1949ko Konstituzioarengana jo zuen, lehen peronismoan lan egiten zuenaren duintasuna lehenetsi zuena eta babes-gutxieneko solairuak ezarri zituena: edozein langileriri gutxienez zer bermatuta egon behar zaion. Konstituzio hark ez zuen luzaroan iraun —autoizendatutako Revolución Libertadora iritsi zen— eta, paradoxikoki, Aramburu-ren gobernu de facto garaian, 1957ko erreforman, **Artículo 14 bis**a Konstituzioan txertatu zen.

Benzion-ek pantailan partekatutako artikuluak hiru zati erakutsi zituen: lan egiten duten pertsona bakoitzaren eskubideak, sindikatuen eskubideak eta gizarte-segurantza —erretiratuak eta pentsiolariak—. Baina lehenengo esaldian gelditzeko eskatu zuen, 1957tik indarrean eta inoiz aldatu gabe. Arauaren testua hau da: «Lanak bere hainbat formatan legeen babesa izango du, legeak langileari baldintzak bermatuz: duinak eta bidezkoak, ordutegia mugatua, ordainsari zuzena». Honela azpimarratu zuen: «Ez da babes bikoitz bat enpresaburuarentzat eta langileaentzat. Babes norabide bakarrekoa da. Legea langileak babesteko da».

Art. 14 bis.- El trabajo en sus diversas formas gozará de la protección de las leyes, **las que asegurarán al trabajador:** condiciones dignas y equitativas de labor; jornada limitada; descanso y vacaciones pagados; retribución justa; salario mínimo vital móvil; igual remuneración por igual tarea; participación en las ganancias de las empresas, con control de la producción y colaboración en la dirección; protección contra el despido arbitrario; estabilidad del empleado público; organización sindical libre y democrática, reconocida por la simple inscripción en un registro especial .

Queda **garantizado a los gremios**: concertar convenios colectivos de trabajo; recurrir a la conciliación y al arbitraje; el derecho de huelga. Los representantes gremiales gozarán de las garantías necesarias para el cumplimiento de su gestión sindical y las relacionadas con la estabilidad de su empleo.

El Estado otorgará **los beneficios de la seguridad social, que tendrá carácter de integral e irrenunciable.** En especial, la ley establecerá: el seguro social obligatorio, que estará a cargo de entidades nacionales o provinciales con autonomía financiera y económica, administradas por los interesados con participación del Estado, sin que pueda existir superposición de aportes; jubilaciones y pensiones móviles; la protección integral de la familia; la defensa del bien de familia; la compensación económica familiar y el acceso a una vivienda digna.

Artículo 14 bis, Benzion-ek eskolaldian pantailan partekatu zuena.

Zetatik babesten du? Jatorrizko desberdintasun batetik. «Jateko eta familia mantentzeko soldata behar badut, ez dut asko aukeratu», azaldu zuen. Langabezia egiturazkoa duen herrialde batean, patroiaren boterearekiko menekotasuna ia erabatekoa bihurtzen da: «Hau da "gustuko ez baduzu, zoaz", hiru koadra luze dagoen ilarako jendearen prest baitago zu onar nahi ez duzuna onartzeko».

Ibilbide horretan —eta hirurogeita hamarreko hamarkadako sindikatu-goraldian— oinarrituta, 1973an legedi laboralak sakabanatuta zeuden arau guztiak gorputz bakarrean biltzea erabaki zen: **Ley de Contrato de Trabajo**. Proiektua Mar del

Platako abokatu laboralista baten esku utzi zen, **Norberto Centeno**-ren esku, hiriko laurogeita hamar gremio baino gehiago ordezkatzen zituena. Benzion-ek Centeno-k idaztean buruan zuen hura irakurri zuen: «Lana langilearekin nahasten da». Legeak, laburbilduz, bi gauza bermatu behar zituen: lan egiten duenaren duintasuna eta gehiegikerien aurreko babesa.

Lan-legeak enplegu sortzeko oztopo direla errepikatzen duen sen onarraren aurka, Benzion argia izan zen: «Hori gezurra da. Argentinan enplegu-maila altuena lorratzak betetzen zituzten lege erabat babesleetan lortu zen, eta lege horiek ez zituztenak zigortu egiten zituzten». Horregatik, esan zuen, egungo erreforma beste eskala batekoa da: «Frankoki iraultzailea da», «ehun urte baino gehiagoan eraikitako logika eta orden batekin» haustura bat.

Kontaketa historikoak diktaduran amaitu zuen. Benzion-ek *Clarín*-en azaleria erakutsi zuen, 1976ko martxoaren 26koa. Letra handiekin, azalak aldarrikatzen zuen «Batzordea Estatuko organo gorena dela»; erlaitz batean, «greba-eskubidea behin-behinean esekita geratu dela»; eta alboan, jarraitu zuen bizitzak, ezertxo ere gertatu ez balitz bezala: «Lehen mailako eskolak egongo dira eta bankuak funtzionatuko dute». Batzorde Militarrak greba-eskubidea eta sindikatu-jarduera eten zituen, langileen eskubideak defendatzeko tresna nagusia. Gogoratu zuenez, CONADEP-en arabera, desagertuen ehuneko hogeita hamarrak baino gehiagok langile, aktibista eta sindikalisten ezaugarriak zituzten. Eta Mar del Platako abokatu laboralisten talde bat —Centeno barne— bahitu egin zen, **Noche de las Corbatas** bezala ezagutarazi zenean: hamalau pertsona «la cueva» izeneko zentrora eramanik, torturatu eta hilak. Amaitzeko, Juntas-en Epaiko zatitxo bat proiektatu zuen, María Eva Centeno eta Marta García Candeloro-ren testigantzekin, eta bahitzaileek esandakoaren laburpena: «Orain, justizia administratzen dugunak gu gara».

Plan beraren hiru hanka

Benzion-ek egungo erreforma sekuentzia batean kokatu zuen. «Ez da azken lan-erreforma hori soilik», ohartarazi zuen: Javier Milei-ren gobernuaren hasieratik kateatutako hiru arau dira. Lehenik, **DNU 70/23**, 2023ko abendukoa, berrehun lege baino gehiago aldatu zituena. Benzion-ek Federico Sturzenegger-en argazkia aipatu zuen paper-pila baten ondoan, eta iradoki zuen nork idatzi zituen: «Urteetan lan-zuzenbidearen ezabatzea amestutako talde ekonomiko handien estudio juridikoak ziren». Baina dekretuak «atzera jo zuen»: CGT-ren akzio baten ondoren, Laneko Apelazio Ganberak dekretu hura deuseztatu zuen lan-arloan, ez zegoelako ez premiarik ez urgentzia-arrazoirik.

«Mutilak ikasi egin zuten», zirikatu zuen, «eta esan zuten: lege bat egingo diegu eta Kongresuan onartuko dugu». Horrela iritsi ziren beste bi hankak: **Ley Bases**,

2024ko uztailetik indarrean, eta **Ley de Modernización Laboral** —27.802. legea—, aurten martxotik indarrean, «azken kolpea ematen duena».

Atzera egiten duen legea

Elgorriaga-k hitz-txanda hartu zuen azken erreforman eta banakako eskubidean —lan-kontratuaren arloan— sartzeko. Berarentzat, erreforma osoa hari bakar batek lotzen du: «Estatuak atzera egin dezala, legedi babeslea atzera egin dezala eta langilea eta enpresaburua aurrez aurre bakar-bakarrik utzi ditzala». Izen batekin irudikatu zuen: «Desregulazio Ministerioa dugu; ezin da argiago egon».

«Modernizazio» izenean ere gelditu zen. Legea teknologia berrietara egokitzeko argudioa aitzakia bat dela esan zuen: «Erreforma honen edukia aztertzen denean, teknologia berrietan oinarritutako ezer edo ia ezer ez dela aurkitzen da». Teknologia agertzen den lekuetan, legearen atzerapenerako giltzaren moduan funtzionatzen du. Adibiderik argiena plataforma-lana da: erreformak adierazten du Ley de Contrato de Trabajo ez dela aplikatzen kolektibo horri —aplikazioen bidez tartekaturiko bidaltzaile eta bidaltzaileei— eta menpeko lan-harremana aitortzen ez duen erregimen bat sortzen die. «Izugarri prekarizatua», laburbildu zuen. Gauza bera, esan zuen, urrutiko lanarekin: pandemia garaian onartutako legea indargabeturik gelditzen da eta ordezkaririk gabe. Eta ontziratutako langileekin, itxaskoekin, Ley de Contrato de Trabajo-tik kanpo gelditzen direnak.

Legeak kartzelako langileei lekua uzten ez dienean

Puntuak bertako komunitatea zuzenean ukitu zuen. Elgorriaga-k azaldu zuen Ley de Modernización Laboral-ek expresuki diola Ley de Contrato de Trabajo ez dela aplikatzen espetxeetan lan egiten duten kartzelan dauden pertsonei. Eta harago doa: Espetxe Betearazpen Legea bera aldatzen du. «107. Artikulua aldatuz, non zioen kartzelako lana lan-legediaren eta gizarte-segurantzaren araberakoa izan behar zuela, hori kentzen da; eta bidenabar, ordaindutako lan izateko eskubidea ere kentzen dute». Laburpena gordina izan zen: «Jada ez dizut babestuko». Eta kontraesana begi-bistakoa, Artículo 14 bis-aren aurrean, lana «bere forma guztietan» legeek babestuko dutela dioena.

Kontraesan horrek gelako esku-hartzeak zeharkatzen zituen. Marcelo Pereyra-k bere kasua kontatu zuen: hiru urte baino gehiago lan egin zuen osasun-sustatzaile gisa eta, kontatu zuenez, jornalak sinatzen zizkioten baina zegokiena ez zioten inoiz ordaindu. «Nola erreklamatzen da egoera hori?», galdetu zuen, eta zailtasuna planteatu zuen «abokatu laboralik ez eduki ostean». Elgorriaga-k erantzun zuen bere kasua, erreformaren aurreko zorra denez, lege zaharraren babesak oraindik hartzen duela; eta, egoera guztietan, soldataren eskubidea oinarrizko giza eskubide bat dela: «Ezin da inoiz lan doakoa izan».

Benzion-ek irakurketa tekniko bat gehitu zuen. Kartzelan dauden pertsonak Ley de Contrato de Trabajo-tik kanpo gelditu direla onartuko balitz ere, esan zuen, erreforma gaizki idatzita dago eta haririk batzuk solte utzi zituen. Lana ordaintzera behartzen zuen atala indargabetu zuen, baina beste artikulu bat ukitu gabe utzi zuen. Lege-testua irakurri zuen: «Barneratuaren lana ordaindua izango da, 111. Artikuluko kasuak salbu», salbuespen bakar bat aurreikusten duena —establezimendua bera zaintzeko lanak—. «Non gelditu gara?», galdetu zuen. Bere jarrera argia izan zen: erreklamatzeko badago zerekin. «Ez litzateke egin behar atzerapenaren aurreko borroka alde batera uztea».

Ondoren, Augman-ek kartzelan dauden pertsonek pilatzen dituzten eta askatasuna berreskuratzean kobratzen dituzten funtsak gai nagusi egin zituen: «pakete» finantziario honek guztiak kalte egin ziezaiekeen. Pampa-k erregimenen arteko aldeak eta zifrak zehaztu zituen, aretoan salaketa gisa bizi zirenak: Buenos Aires probintzian peculio «eguneko bi pezeta eta hemeretzi zentimotakoa» da, erregimen federalean orduz kobratzen den bitartean; Corrientes-en hileko 4.500 pezeta inguru eta Santa Fe-n 6.500. «Esklabuzko lana, hori oso argi dugu Liberté-n», esan zuen.

Benzion-ek argitu zuen **Fondo de Asistencia Laboral** berria enpresa pribatuarentzat indarrean dagoela, ez Estaturako, eta Zigor Zerbitzuaren barruan irabazitakoaren banaketa bere erregimenak zehazten duela. Baina jabetza-muga bat ezarri zuen: «Barneratuaren dirua barneratuarena da». Baldintzapeko edo behin betiko askatasunean badoa, eskubidea du hura erreklamatu eta eraman ahal izateko. Elgorriaga-k gehitu zuen jada epai batzuk eman direla deskuento horien konstituzionaltasunik eza adierazten, eta lan-zuzenbidearen printzipio orokorrak —soldataren osotasunetik hasita— kartzelan dauden pertsonei berdin aplikatzen zaizkiela: «Hau lana da eta legeak babestu egin behar du».

Dimisioak, iruzurra eta «soldata dinamikoa»

Elgorriaga-k, bata bestearen atzetik, erreformak aldatzen dituen institutos klasikoak erregresio-norabidean aztertu zituen. Eskubideei uko egitea: orain arte, 12. Artikuluak legez eta hitzarmenez aitortutako eskubideei uko egitea galarazten zuen; erreformarekin, pertsona batek banaka lege eta hitzarmenetik gorako hobekuntzei uko egin diezaieke. Lan-iruzurra: presuntzio bat zegoen edozein lotura lan-kontratua zela eta enpresaburuak froga zezala kontrakoa; orain presuntzio hori erortzen da fakturen edo errentamendu-kontratuen bidez —«herrialdean historikoki egiten den lan-iruzurraren modalitate tipikoa»— eta langileak dagokio lotura egiaztatzea.

Azpikontratazioa: lehen, norbait nominetan enpresaburu gisa agertzen bazen baina lana beste enpresa batentzat ematen bazen, legeak benetako enpresa

enpresaburu gisa hartzen zuen. Erreformak alderantzikatzen du: orain «erregistratzen duena da beti enpresaburua», ezindunik dagoen estafet bat bada ere, eta benetan lan egiten den enpresak erantzukizun solidarioa besterik ez du. Eta «soldata dinamikoa»: «ozen entzuten den» izen baten atzean, errendimenduaren araberako soldata-atalak adosteko aukera ematen da, hau da, soldata malgutzea eta jaisteko aukera. Hemen Elgorriaga-k eskolaldi osoa zeharkatuko zuen ideia formulatu zuen: «Enpresaburuaren eta langilearen arteko askatasun- eta aurrez aurrekako negoziazio-tarteak daudenean, beti enpresaburua ateratzen da irabazle».

Fondo de Asistencia Laboral: «kaleratzeetarako AFJP bat»

Elgorriaga-k tramo zabal bat eskaini zion irudietako bat —eta, esan zuen, «pertsoenena»— den Fondo de Asistencia Laboral-i, aste berean arautu zenari, azaroaren 1erako aurreikusitako indarrean sarrerarekin. Nola funtzionatzen du? Gaur erretiro-kotizazioak finantzatzen dituzten enpresari ekarpenen zati bat enpresa bakoitzeko funts batera desbideratzen da, erakunde finantzarioek kudeaturiko funts batera, kaleratzeen kalte-ordainak ordaintzeko. Ez dio enpresaburuari kostu berririk sortzen —bakarrik desbideratzen du egiten zituen ekarpenak—, baina, azaldu zuenez, gizarte-segurantza desfinantzatzen du eta «negozio bat» sortzen du sektore finantzarioarentzat erretiratuon diruarekin. Eta kaleratze-kalte-ordaina desitxuratzen du, kaleratzeari ez-erakargarria izatea balio dioena: «Erretiratuetatik kentzea kaleratzeak finantzatzeko».

Larrienagoa, seinalatu zuen, enpresaburuak funtsa kontrolatzen duela: erabakitzen du kaleratutakoari ordaintzeko erabiltzen duen ala ez, eta funtsa ezin da bahitu, langileek ezin baitute epaiketan exekutatu. Enpresak itxiz zorrik ez duela adierazten badu, soberakina —finantza-irabaziak barne— enpresaburuaren esku itzultzen da: «Ez erretiratuei, ez langileei».

Aretotik, Juan Carlos C.-k funtsa honi buruzko zehaztasunak eskatu zituen: ekarpena langilearen ala enpresarena zen, eta zer gertatzen zen firma hutsekin ixten bazen. Elgorriaga-k Ley Bases-en sistemaren eta honenak —eraikuntzako uztearen antzeko funtsaren antzekoa, inoiz ez zetozkion ezartzera— arteko bereizketa egin zuen, eta erreserbak baieztatu zituen: funtsa enpresaburuaren kontrolpean geratzen denez, langileari agindutako «bermea» ez da halakorik. Aretoko norbaitek AFJP zaharrekin alderatu zuen. Elgorriaga-k onartu zuen: «Kaleratzeetarako AFJP bat da».

Jardunaldia eta epaiketa: Banco de Horas eta kuotatan

ordainketak

Beste bi puntuk banakako zuzenbidearen tramoa itxi zuten. **Banco de Horas**-ek aste bateko ordu gehigarriak besteko ordu gutxiagorekin konpentsatzea ahalbidetzen du: enpresaburua saritik salbatzen da eta, batez ere, «enpresaren beharren arabera» iraunkortasunez aldatu dezake ordutegiari. Elgorriaga-k konkista historiko batekin lotu zuen: zortzi orduko jardunaldiarekin, maiatzaren 1 bakoitzean gogoratzen diren Chicagoko martiriak horretarako exekutatu zituztenak. «Konkista hori galdu egin da, edo gutxienez ahultasuneko egoeran dago».

Beste puntua: lan-sententzien kuotatan ordainketa —hamabi kuota arte pyme batentzat, sei enpresa handi batentzat—. Buenos Aires Hiriaren bezalako jurisdikzioetan, non lan-auzi batek batez beste bost edo sei urte irauten duen, horrek jadanik aitortua dena kobratzeko are gehiago itxarotea dakar. Elgorriaga-rentzat, «oinarri gabea» da eta «ez ordaintzeko gonbidapen bat» moduan funtzionatzen du: epe laburrean kalte-ordaina ordaindu baino, enpresaburu atzeratuentzat merkeagoa da epaitegia itxaron eta kuotatan ordaintzea.

Beste frontea: sindikatuak, greba eta Lan Justizia

Benzion-ek hitz-txanda berreskuratu zuen eskubide kolektiboa aztertzeko, premisa batetik abiatuz: enpresentzat, lan-legeriak eta sindikatuak arazoa dira. Ley Bases-etik hasi zen. Arau horrek lan beltza —erregistratu gabeko lana— zigortzen zuten isunak kendu zituen, lan-kostua merkatzeko argudioarekin. Benzion-ek absurdo batekin alderatu zuen: «Trafiko-istripuak asko dira; kendu ditzagun semaforoak, kendu ditzagun gorrietan pasatzeagatiko isunak». Ley Bases-ek proba-aldia ere luzatu zuen —«oinarri gabeko eran» etxeko langileon kasuan— eta grebatik edo diskriminaziozko kaleratzetik kaleratzea baimentzen du: lehen, haurdunaldiagatik, HIBrengatik, jarrera politiko edo gremialengatik edo migratzailea izateagatik kaleratzea deuseztatu egiten zen eta pertsonak bere lanpostura itzultzen zen; orain kalte-ordain berezi batekin konpontzen da. «Pixka bat garestiago aterako zaio, ez dago arazorik».

Sindikatuei dagokienez, Benzion-ek desfinantzatzeko helburua seinalatu zuen: Ley de Modernización-ek finantzatzeko muga bat ezartzen die —soldata-mailarentzat ehuneko biren gainetik ez—, enplegu-sorrerarekin zerikusirik ez duela. Negoziazio kolektiboan —non sektore bateko sindikatua eta patronalak, sektorearen lege propio gisa, jardunaldia, kategoriak, lizentzia eta gutxieneko soldatak hitzartzen dituzten— erreformak «dena hutsetik bernegoziatzera» behartzen du, urte bateko epean eta testuinguru errezeibo betean. Eta greba-eskubidea mugatzen du: orain arte soilik bizia arriskuan jartzen duten jardunak

zituzten murrizketak —ospitaleak; argia, gasa eta ura; aire-kontrolatzaileak—; orain ia denek gutxieneko zerbitzua bermatu behar dute «funtsezko zerbitzuak» eta «garrantzi handikoak» bezalako kategorietan, esportatu daitezkeen manufakturen produkzioa barne. «Minimoen minimoen minimoa», laburbildu zuen.

Eta irteera judiziala? Benzion-ek kontatu zuen, Konstituzioan kontrakoa ikusten duten erreforma baten aurrean, Estatuaren erantzuna «Lan Justizia Nazionalaren suntsiketa» izan dela. Gogora ekarri zuen lan-epaileak ez direla neutralak: lan egiten duena babesteko agindua dute —zalantzaren kasuan langilearen alde erabakitzea, probetara enpresak bezain erraz iristen ez delaren jakitun izateak—, eta gizarte-justizia ere kendu zaio interpretazio-arau gisa. Horregatik, esan zuen, gaur zalantzan dago ea epailerik egongo ote den erreforma frena dezakeen.

Puntu horretan, Benzion-ek jokoa zabaldu zuen: «Aurpegiak ikusten ditut, adibidez Punto de Paz-en, arretaz entzuten ari direnak. Gustatu egingo zitzaiguke zuek hitz egitea, galderekin, esku-hartzeekin edo ideia bat partekatuz». Elkarrizketa zabaldu zen. Puerto Madryn-etik, Susana Elba López-ek —berrogeita hamaika urteko abokatua— azaldu zuen lanbide-arteko eta udaletako lan-idazkaritzek erreklamazio mota hauetan laguntzen dutela. Necochea-tik, Emilia-k galdetu zuen zer gertatzen zen pyme bat desegiterakoan langilearekin; Elgorriaga-k azaldu zuen enpresaburuaren aurka erreklamatu daitekeela eta, porrotaren kasuan, honetan aurkeztu, eta gaur garrantzitsuena dela erreklamazioa bazkide eta gerenteetara luzatu ahal izatea, 2001eko krisian bezala: «Hori gertatzen ari da, langileak eta langileak kaleratu dira eta enpresak ixten ari dira». Amaieran, Augman-ek beste frontea aipatu zuen —Estatuak berak dituen kontratu prekariak eta berritu daitezkeenak— eta Benzion-ek hari hori itxi zuen: Ley Bases-ek enplegu publikoaren bihotzean ere jo du, egonkortasunean, ia erabatekoa izateari utzi dionean.

«Adiskidetasun bat abiatzen ari gara»

Itxi baino lehen, Augman-ek Benzion eta Elgorriaga-ri zuzenduta Liberté-ko komunitatearen eta haien arteko adiskidetasunaren hasiera ospatu zuen: «adiskidetasun bat abiatzen ari gara», esan zuen. Gogoratu zuen lan duin baten bilaketak izan zuela Liberté lehenik proiektu gisa eta ondoren kooperatiba gisa eratuaren motor, langile eta langileen errenta duin egon zedin prezioa zuzeneko produktuen produkzio- eta salmenta-fase batekin. Hizlariei esker eman zien partekatutakoagatik —«hain baliotsua, aberatsa, zabala»— eta gonbita aurreratu zuen pendiente geratu zena sakontzeko berriz etorriko direla. Benzion-i aitortu zion ahalegina: «Ahotsa pitzatuta entzun zaizu, baina bertan jarri zenion garra».

Diana Márquez-ek orduan komunitate honetan, esan zuenez, ohituta ez dauden

zerbait proposatu zuen: txalo-zaparrada bat. Txaloak jo ziren. Eta Miguel Ángel M.-k topaketari amaiera eman zion Universidad Liberté eta Víctimas por la Paz izenean: «Lan-modernizazioa konkista sozialen suntsiketa gisa» tratatu zuten ibilbide historiko eta gaur egunekoarekin, «kultura- eta hezkuntza-ekintza» gisa definitu zuena. «Hurrengo EnClave Libre-raino, Batán-eko kartzelatik eta Liberté-ren lurraldeetik».

NORK LAGUNDU ZUEN

Eskolaldia Universidad Liberté-k eta Asociación Víctimas por la Paz-ek antolatu zuten modalitate hibridoan: hirurogei eta bost pertsona inguru Zoom bidez konektatuta eta hogeita hiru aretoan. Lagundu zuten Pampa-k, Cooperativa Liberté-ko presidenteak; Diana Márquez-ek eta Ricardo Augman-ek, Administrazio Kontseilukoak; Alejandro Omar S.-ek, Liberté-tik oraintsu graduatua; eta komunitateko jardueren ohizko parte-hartzaile ugari. Batán-eko Punto de Paz-eko aretotik, beste talde batek jarraitu zion elkarrizketari. Irekiera eta itxiera Miguel Ángel M.-ren ardura izan ziren.

CÓMO CITAR

Cooperativa Liberté. (2026). «Lan-modernizazioa konkista sozialen suntsiketa gisa»: bi laboralistek Liberté-n emandako eskolaldia. Cátedra Libre, Universidad Liberté. https://cooperativaliberte.coop/eu/noticias/catedra-libre-modernizacion-laboral-conquistas-sociales

Cátedra Libre publica la versión escrita y completa de las clases de la Universidad Liberté, abierta a toda la comunidad. Versión online: https://cooperativaliberte.coop/eu/noticias/catedra-libre-modernizacion-laboral-conquistas-sociales